

Koninklijk besluit tot het verbieden van het roken in openbare plaatsen

13 december 2005

VERSLAG AAN DE KONING

Het ontwerp van besluit dat wij ter ondertekening aan uwe majesteit voorleggen, strekt ertoe de bepalingen tot het verbieden van het roken in bepaalde openbare plaatsen te wijzigen.

Dit ontwerp past in het kader van het federaal plan ter bestrijding van het tabaksgebruik.

In het licht van de gegevens waarover wij thans beschikken, moeten meer dan ooit maatregelen worden getroffen om het gebruik van tabak in gesloten, voor het publiek toegankelijke plaatsen te beteugelen.

Het is allereerst de bedoeling de niet-rokers te beschermen, in het bijzonder op de werkplaats, maar natuurlijk ook de rokers ertoe aan te zetten minder te roken of er zelfs helemaal mee te stoppen.

Een beperking van het tabaksgebruik in openbare plaatsen is tevens een ondersteuning voor het preventiebeleid door het rollenpatroon van de roker niet langer als « normaal » voor te stellen.

In verband met de noodzaak om strengere maatregelen te treffen, stelt Prof. Klustersky, hoofd van de Dienst Inwendige Geneeskunde van het Jules Bordetinstituut in Brussel, dat "geen of onvoldoende beperkingen aan het roken in openbare plaatsen jongeren er ook toe aanzetten te gaan roken en dat wij hieromtrent absoluut dwingende regels moeten uitvaardigen en er streng de hand aan dienen te houden". (1)

Een in Groot-Brittannië gepubliceerde studie herinnert nogmaals aan de gevaren die met passief tabaksgebruik samenhangen : zo is passief roken op de werkplaats verantwoordelijk voor 20 % van de sterfgevallen wegens passief roken.

Onder de sterfgevallen wegens passief roken op de werkplaats bestaat 50 % uit werknemers uit de horecasector (2).

Een door het IARC gepubliceerde studie concludeert aldus dat regelmatig passief roken het longkankerrisico met 20 % tot 30 % verhoogt (3).

De noodzaak om maatregelen te nemen, die de werknemers beschermen, moet bijgevolg niet meer worden bewezen.

Een eerste stap werd gezet door het koninklijk besluit van 19 januari 2005 betreffende de bescherming van de werknemers tegen tabaksrook dat het rookverbod in de werkruimte invoert.

De gesloten plaatsen waar voedingsmiddelen ter consumptie worden aangeboden, zijn evenwel van het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 19 januari 2005 uitgesloten.

In het verlengde van het recht op een rookvrij sociaal klimaat en de bepalingen van het besluit van 19 januari 2005 wil dit ontwerp de problematiek van tabaksverbruik in de horecazaken oplossen, die steeds slechter door de consumenten wordt ervaren.

Dit is met name de reden waarom het besluit is opgesteld in nauw overleg en met het akkoord van de drie Horeca Federaties.

Studies tonen aan dat een ruime meerderheid van de Belgische bevolking vragende partij is voor een volledig rookverbod in restaurants (4).

Bijna 150 000 mensen werken in de horecasector in België (5).

Het merendeel van de banen wordt geleverd door de branche van de horecadiensten, die werk geeft aan 86 % van de werknemers van de sector in zijn geheel.

Hier bevindt zich op het vlak van volksgezondheid en bescherming van de werknemers bijgevolg de dringendste prioriteit.

Er is al lang een rookverbod in horecazaken ingevoerd in de Verenigde Staten, maar ook bij onze Europese burens : een dergelijke maatregel is reeds sinds een jaar van toepassing in Ierland - waar sprake is van een echt succes - en is ook ingevoerd in Italië, Finland, Malta en Zweden.

Principe : rookverbod in openbare plaatsen.

Concreet herinnert dit ontwerp in artikel 2 aan het rookverbod in gesloten plaatsen die toegankelijk zijn voor het publiek.

Het gaat hier om plaatsen die niet tot de privé-sfeer behoren.

In het bijzonder worden instellingen bedoeld waarin zieke of oude personen worden onthaald en verzorgd, plaatsen waar preventieve of curatieve gezondheidszorgen worden verstrekt, instellingen waar kinderen of schoolgaande jongeren onthaald, ondergebracht of verzorgd worden, instellingen waarin onderwijs en/of beroepsvorming worden verstrekt, plaatsen waar evenementen en/of exposities worden georganiseerd alsook alle instellingen waar sport beoefend wordt.

Worden eveneens bedoeld : overheidsplaatsen, stations, luchthavens, winkelgalerijen, kapsalons en andere handelszaken.

Vaak vallen deze plaatsen bovendien onder het toepassingsgebied van het koninklijk besluit van 19 januari 2005.

Een mogelijkheid om hiervan af te wijken voor drankgelegenheden, frietkramen en discotheken.

De tekst houdt rekening met de bijzondere situatie van sommige instellingen.

Meer bepaald gaat het hier om drankgelegenheden, bepaald als plaatsen waar dranken met ethylalcohol voor onmiddellijke consumptie worden aangeboden, zonder samen te gaan met bereide maaltijden.

Concreet worden hiermee cafés, bars, nachtclubs, discotheken, casino's... bedoeld.

De uitbaters van deze plaatsen zijn gemachtigd een zone te installeren waarin roken toegestaan is.

Deze zone moet beantwoorden aan de voorwaarden die later in dit rapport vermeld worden.

De vergunning om een rookzone te installeren wordt toegekend aan de uitbater van een drankgelegenheid indien hij, op elk moment, kan verzekeren dat hij aan een van de twee opties beantwoordt :

- de verhouding bereide maaltijden overschrijdt niet een derde van het geheel van voedingsmiddelen dat ter consumptie wordt aangeboden;

- OF de opgediende maaltijden zijn beperkt tot de lijst van de lichte maaltijden, waardoor het de uitbater niet toegestaan is de werkzaamheid van de restaurateur uit te oefenen zoals beschreven in de reglementering ter invoering van de bepaling van de voorwaarden voor de uitoefening van de werkzaamheid van restaurateur (koninklijk besluit van 13 juni 1984).

Deze verhouding van 1/3^e kan in aankoopcijfers worden uitgedrukt indien de verzoeker een instelling uitbaat of in verkoopcijfers indien hij er meerdere uitbaat.

Deze dubbele mogelijkheid is te wijten aan de praktische moeilijkheid voor de uitbater van verschillende instellingen om de globale aankopen van producten bestemd voor de bereiding en de verkoop van maaltijden voor al zijn instellingen samen, per instelling te preciseren. Daarom heeft deze laatste de mogelijkheid om per instelling de verkoopcijfers te verschaffen.

De oppervlakte van de zone waarin gerookt mag worden, mag niet meer dan de helft omvatten van de totale oppervlakte van de ruimtes waarin de voedingsmiddelen opgediend worden. De ruimtes bestemd voor de vestiaires, de keukens, de toiletten alsook de gangen van de instellingen worden niet meegerekend bij de afbakening van de totale oppervlakte.

De rookzone moet bovendien ook beantwoorden aan de voorwaarden bepaald in de vierde paragraaf van artikel 3 van de tekst.

Drankgelegenheden waarvan de oppervlakte minder dan 50 vierkante meter bedraagt zijn niet verplicht een niet-rokerszone te voorzien.

De aanvullende voorwaarden waaraan de drankgelegenheden waarin het toegestaan is te roken, moeten beantwoorden, moeten nog vastgelegd worden.

Het gaat hier in het bijzonder om regels inzake het ventilatie - en luchtverversingssysteem dat gewaarborgd moet zijn in elke instelling waar personen aan tabaksrook blootgesteld zijn.

Er is voorzien dat deze voorwaarden bij ministerieel besluit worden bepaald.

De Minister bepaalt eveneens de voorwaarden voor de affichering die het voor elkeen mogelijk moet maken de instellingen waar gerookt wordt te identificeren en deze met kennis van zaken te bezoeken.

Tenslotte kan een uitbater van een drankgelegenheid in een gesloten openbare plaats waar krachtens artikel 2 een rookverbod geldt, in geen geval een aanvraag tot afwijking indienen.

We denken hierbij meer bepaald aan cafés en bars in ziekenhuizen, sportzalen, speelzalen voor kinderen, culturele centra, expositieruimtes, enz. die niet afgesloten zijn van de hoofdruimte door wanden, noch voorzien zijn van een plafond.

In deze instellingen geldt dus een totaal rookverbod.

De situatie is dezelfde voor de uitbaters van drankgelegenheden in een sportruimte.

Het gaat hier over bars in zalen voor lichamelijke opvoeding, in gymnastiekzalen en in elke instelling voor fysieke en sportactiviteiten die binnen of in open lucht worden beoefend.

De uitbater van een frietkraam, omschreven als een instelling waar maaltijden verbruikt worden die uitsluitend in frietvet of olie gebakken zijn en waar een maximaal aantal klanten tegelijkertijd bediend kan worden, is gemachtigd een rookzone te installeren in naleving van de voorwaarden omtrent de oppervlakte en de plaatsing die hierboven werden aangehaald.

De mogelijkheid een rookkamer te voorzien.

Er wordt een bijzondere mogelijkheid voorzien voor Horeca instellingen naast de drankgelegenheden, bepaald als elke voor het publiek toegankelijke plaats of lokaal, ongeacht de toegangsvoorwaarden, waar maaltijden en/of dranken voor consumptie al dan niet ter plaatse worden bereid en/of opgediend, en dit zelfs gratis.

Concreet richt men zich hier tot restaurants, snackbars, cafetaria's, sommige café-restaurants, broodjeszaken, theesalons, kantines, ijssalons, pannenkoekenrestaurants en andere verbruiksalons.

In die plaatsen is het rookverbod van toepassing, maar wordt aan de uitbater van de zaak de mogelijkheid gelaten om een rookkamer te installeren die voldoet aan bepaalde criteria die zijn bepaald in paragraaf twee van artikel 4.

In zijn advies 39/108/3 van 20 oktober 2005, heeft de Raad van State, voor wat artikel 4, de eerste paragraaf betreft, voorgesteld drankgelegenheden uit te sluiten van de categorie van Horeca instellingen waar een rookverbod geldt, maar waar een rookkamer onder bepaalde voorwaarden mag worden geïnstalleerd.

Deze uitsluiting zou volgens ons tot gevolg hebben dat de uitbater van een drankgelegenheid een rookkamer kan installeren die aan geen enkel criterium beantwoordt zoals bepaald in paragraaf twee van artikel vier. Daarom is er geen rekening gehouden met dit advies.

De aanvullende criteria waaraan een rookkamer moet voldoen, moeten nog vastgesteld worden. Voor de drankgelegenheden gaat het om het vaststellen van de regels omtrent de ventilatie- en luchtverversingssystemen die in deze gesloten ruimtes verzekerd moeten zijn.

De oppervlakte van de rookkamer mag niet meer bedragen dan een vierde van de totale oppervlakte van de ruimten waarin voedingsmiddelen worden opgediend. De ruimtes bestemd voor de vestiaires, de keukens, de toiletten alsook de gangen van de instellingen worden niet meegerekend bij de afbakening van de totale oppervlakte.

Tenslotte rust de naleving van de bepalingen omtrent een verbod of beperking op roken in openbare plaatsen op het principe van gedeelde verantwoordelijkheid. Voor zover betrokken, zijn zowel de uitbaters als de klanten of de bezoekers verantwoordelijk voor de naleving van het besluit.

De inwerkingtreding van het besluit is voorzien voor 1 januari 2006 zodat ze overeenstemt met de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 19 januari 2005 betreffende bescherming van de werknemers tegen tabaksrook.

Voor wat de Horeca instellingen betreft, is de datum van inwerkingtreding vastgelegd op één januari 2007.

De Belgische wetgeving past zich met deze tekst aan een algemene tendens binnen de Europese Unie aan.

Op die manier kan een nieuwe fase van het Federaal Plan ter bestrijding van het tabaksgebruik worden ingezet.

De Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid,

R. DEMOTTE

Nota's

(1) Bordet, Vaincre le Cancer à tout prix, n° 67, Les Amis de l'Institut Bordet, 2003.

(2) BMJ, doi : 10.1136/bmj.38370.496632.8F, 2 maart 2005

(3) International Agency for research on cancer, Tobacco smoking and involuntary smoking, IARC Monographs on the evaluation of carcinogenic risk to humans, vol.83, Lyons : IARC, 2004.

(4) Uit een studie van de Federatie tegen Kanker blijkt dat 58 % van de ondervraagde personen positief staat tegenover een totaal rookverbod in restaurants, dat 28 % hiertegen is gekant en dat 14 % geen mening heeft.

(5) Cijfers van de Vlaamse Horecafederatie - www.fedhorecavlaanderen.be.